

Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima w Krakowie
os. Stalowe 18, 31-922 Kraków

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

DLA ELEWACJI

Opracowanie:

mgr Katarzyna Sułkowska

konserwator dzieł sztuki

KRZESZOWICE, MARZEC 2025 R.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. KARTA TYTUŁOWA.....	4
A. IDENTYFIKACJA OBIEKTU.....	4
B. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU KONSERWATORSKIEGO	4
C. DANE DOTYCZĄCE DOKUMENTACJI.....	4
2. HISTORIA OBIEKTU.....	5
3. OPIS ELEWACJI I ZAGADNIENIA STYLISTYCZNE.....	8
4. BUDOWA TECHNOLOGICZNA	10
5. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ.....	12
6. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE.....	13
7. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE	16
PARTIE ELEWACJI WYKONANE Z LASTRIKO	16
PARTIE TYNKÓW	17
SZACHTY OKIEN PIWNICZNYCH.....	18
MURKI Z OKŁADZINĄ PIASKOWCOWĄ WRAZ Z NAKRYWAMI Z LASTRIKO.....	18
BALUSTRADY METALOWE.....	19
KRATY METALOWE W OKNACH	19
OFASOWANIA BLACHARSKIE	20
STOLARKA OKIENNA	20
8. UPRAWNIENIA ZAWODOWE	21
9. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	22

WSTĘP

Przedmiotem niniejszego programu prac konserwatorskich jest remont elewacji budynku Szkoły Podstawowej nr 37 im. Juliana Tuwima znajdującego się na Osiedlu Stalowym w krakowskiej dzielnicy Nowa Huta. Opracowanie konserwatorskie wykonano na zlecenie firmy wykonującej projekt architektoniczny remontu budynku przedszkola – Pracownia Architektoniczna Joanna i Marcin Kołodziej S.C., Pl. Dominikański 1/6, 31-043 Kraków. Obejmuje ono zagadnienia związane z technologią prac konserwatorsko-budowlanych przy elewacjach budynku szkoły, historię obiektu, opis stanu zachowania oraz technologii pierwotnej. Ujęte zostały także wnioski i założenia konserwatorskie oraz przedstawiono proponowaną technologię zabiegów konserwatorskich.

Obiekt ujęty jest w gminnej ewidencji zabytków oraz leży na terenie układu urbanistycznego dzielnicy Nowa Huta, wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A-1132 decyzją z dn. 30.12.2004 r.

1. KARTA TYTUŁOWA

A. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

- **Rodzaj:** budynek szkoły, elewacje
- **Czas powstania:** lata 1954-1951
- **Autor:** zespół: m.in. W. Borkowski, E. Moj, W. Głowacki, Z. Gołąb; bezpośredni nadzór architektoniczny nad budową osiedla sprawowali inż. arch. Zbigniew Olszakowski oraz inż. arch. Zbigniew Sieradzki
- **Technika wykonania:** budynek murowany z cegły z elementami konstrukcji ze zbrojonego betonu; elewacje wykończone tynkiem cementowym malowanym w partii pięter oraz szlachetnymi tynkami kamieniarskimi typu lastriko w kondygnacji parteru i cokołu
- **Adres:** os. Stalowe 18, 31-922 Kraków
- **Użytkownik:** Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima w Krakowie, os. Stalowe 18, 31-922 Kraków

B. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU KONSERWATORSKIEGO

- **Zamawiający:** Pracownia Architektoniczna Joanna i Marcin Kołodziej S.C., Pl. Dominikański 1/6, 31-043 Kraków, dla Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- **Autor programu:** konserwator dzieł sztuki mgr Katarzyna Sułkowska, ul. Wierzbowa 14, 32-065 Krzeszowice

C. DANE DOTYCZĄCE DOKUMENTACJI

Opisowa: 21 stron wydruku komputerowego, format A4

Fotograficzna:

przed konserwacją – 20 szt. – 10 X 16 cm

Ilość egzemplarzy dokumentacji: 5 egz. wydruku z fotografiami oraz 1 egz. plik pdf

Opracowanie: mgr Katarzyna Sułkowska, konserwator dzieł sztuki

2. HISTORIA OBIEKTU

Budynek szkoły powstał równolegle z budową osiedla Stalowego w latach 1954 – 55. Całość osiedla projektował zespół architektów m.in. W. Borkowski, E. Moj, W. Głowacki, Z. Gołąb. Szkoła od początku była szkołą podstawową. Nosiła imię Jana Kochanowskiego i numer 85. W związku z reorganizacją w 1975 r. szkołę przeniesiono na osiedle Złotego Wieku 44. W budynku rozpoczęła działalność istniejąca do dzisiaj Szkoła Podstawowa im. J. Tuwima nr 37.

Jeśli chodzi o stan budynku to z oględzin wynika, że szkoła nie przechodziła nigdy kompleksowego remontu elewacji. Wykonywano jedynie remonty bieżące, dotyczące mniejszych zakresów. Sądząc po śladach wokół okien w pewnym momencie, prawdopodobnie ze względu na zły stan zachowania, skuto tynkowane opaski w obrębie pięter.

Jeśli chodzi o stylistykę, to wpisuje się ona w schemat projektowanych ówczesnie szkół. Większość budynków z tego okresu ma podobny rzut i wystrój, a także technikę wykonania. Bardzo podobny w charakterze jest budynek dawnego gimnazjum nr 45 na os. Willowym 1. Również posiada boniowanie pasowe w obrębie parteru i opaski wokół okien, wykonane w technice lastrika. W podobnym charakterze utrzymany jest też budynek dawnego żłobka na os. Willowym 30. Wszystkie te budynki powstały w tym samym okresie, projektował je także ten sam zespół architektów, który odpowiadał za budowę placówek oświatowych.

Z okresu budowy nie zachowały się zdjęcia. Poniżej fotografia fragmentu elewacji od strony ul. Bulwarowej na zdjęciu z lat 70-tych XX w.

Na drugim planie po prawej stronie widoczny fragment elewacji budynku szkoły podstawowej nr 37 w Nowej Hucie.

Szkoła sportowa piłki nożnej na os. Sportowym w trakcie budowy.

Fot. H. Makarewicz; źródło: <https://idealcity.pl/>

Elewacja frontowa miejskiego szpitala im. S. Żeromskiego.

Fot. H. Makarewicz; źródło: <https://idealcity.pl/>

Fragment elewacji frontowej XVI Liceum Ogólnokształcącego na os. Willowym 1.

Źródło: serwis mapy Google.

Fragment elewacji frontowej budynku dawnego żłobka na os. Willowym 30.

Źródło: serwis mapy Google.

3. OPIS ELEWACJI I ZAGADNIENIA STYLISTYCZNE

Budynek szkoły powstał w czasach, w których w Polsce obowiązywała ścisła doktryna stylu socrealistycznego:

„Doktryna „realizmu socjalistycznego” w Polsce, podobnie jak innych krajach tzw. Demokracji Ludowej obowiązywała w latach 1949 – 56. Objęła wszystkie dziedziny sztuki, ale najbardziej spektakularne dokonania miały miejsce w architekturze. Wytyczne nowego kierunku precyzuje rezolucja Krajowej Partyjnej Narady Architektów z 1949 roku. Architektura była bardzo ważnym orężem w ręku animatorów nowego porządku społecznego. Miała przekazywać treści socjalistyczne, idee kształtujące świadomość i światopogląd obywateli.

W tym dziele kluczowa rola przypadała architektowi, który „jest nie tylko inżynierem gmachów i ulic, lecz inżynierem dusz ludzkich”. Wygląd zewnętrzny budowli miał większe znaczenie, niż tylko estetyczne, miał wyrażać idee społeczne, wzbudzać poczucie „siły i trwałości państwa ludowego, jego masowego kolektywnego charakteru, jego demokratyzmu i humanizmu, ideę prawdziwej wolności i wszechstronnych możliwości, który daje ono człowiekowi”.

Za najbardziej charakterystyczny dla polskiej architektury styl uznano renesans i on właśnie miał się stać jej narodową formą. W toku wcielania w życie założeń socrealizmu nastąpiły jednak dewiacje w kierunku wzorowania się na architekturze radzieckiej, co zaowocowało wzajemnym podobieństwem większości realizacji i przyjęciem przez nie formy klasycystycznej. Począwszy od roku 1953 pojawiały się coraz częściej głosy krytyczne, a całkowite zerwanie z doktryną nastąpiło w 1956 roku¹”.

Budynek szkoły powstał na planie wydłużonego prostokąta. Jego bryła ma kształt wydłużonego prostopadłościanu, którego boczne elewacje stanowią elewację północną i południową. Posiada czterospadowy dach z pokryciem z papy termozgrzewalnej. Budynek składa się z czterech kondygnacji – piwnic, parteru i dwóch pięter.

Budynek posiada ryzalit na wschodniej elewacji. Występuje on w centralnej części budynku na całej jego wysokości i obejmuje siedem osi elewacji. Na elewacji zachodniej ryzalit znajduje się również w centralnej części budynku obejmuje jednak tylko strefę pierwszego piętra

¹ Źródło: <http://www.nh.pl/socrealizm.htm>

i trzy osie elewacji. Elewacja wschodnia jest 23-osiowa. Znajdują się tutaj białe plastikowe prostokątne okna. Drzwi zewnętrzne znajdują się na osi centralnej budynku w elewacji wschodniej oraz zachodniej. Dodatkowe drzwi znajdują się w 4 i 16 osi na elewacji zachodniej. Stolarka drzwiowa plastikowa. Większość okien parteru i piwnic zabezpieczono kratą.

Elewacja wschodnia jest symetryczna, 23-osiowa. W Części ryzalitowej charakterystyczne duże okna przebiegające przez dwie kondygnacje (pierwszego i drugiego piętra) w pozostałych otworach okiennych okna są w jednakowej wielkości dwu polowe z czego górne pole większe dolne mniejsze. Otwory okienne piwnic niewielkie prostokątne. Drzwi wejściowe dwuskrzydłowe z białego plastiku. Skrzydła drzwiowe dwupolowe nad nimi nadświetle jednopolowe. Przed budynkiem znajduje się taras o szerokości 9 osi budynku na taras prowadzą ośmiostopniowe schody na schodach balustrady. Cały taras wyposażony w stalową balustradę.

Elewacje boczne budynku – północna i południowa mają podobny 4-osiowy układ. Osie okien przesunięte w stronę wschodnią. Okna analogiczne jak w elewacji wschodniej. Dodatkowo na elewacji północnej znajdują się drzwi zewnętrzne umieszczone w drugiej osi. Nad drzwiami małe okno. Okna piwnic analogiczne jak w elewacji wschodniej.

Elewacje szkoły mają bogaty wystrój architektoniczny. Szczególnie zdobione są partie parteru i cokołu, które wykonano z lastrika. Na poziomie parteru przybiera ono formę pasowego boniowania. Wokół otworów okiennych i drzwiowych widoczne są opaski okienne w formie uskokowego płaskiego obramienia. Poziom parteru zamknięty prostym uskokowym gzymsem kordonowym. Elewacje pierwszego i drugiego piętra wykończone tynkiem. Jak wspomniano w poprzednim rozdziale, pierwotnie okna I i II piętra także posiadały opaski okienne, które w późniejszym czasie zostały skute. Całość budynku zwieńczona profilowanym gzymsem wieńczącym znacznie wysuniętym przed lico elewacji.

Fragment elewacji frontowej budynku. Okna II piętra ze śladami na tynku po opaskach.

Fot. K. Sułkowska

Stolarka drzwiowa jest współczesna, bezstylowa, z pływającym podziałem. Okna również są współczesne, białe, plastikowe

W piwnicach budynku znajdują się pomieszczenia techniczne i magazynowe. Pierwotnie znajdowały się tam pomieszczenia schronu przeciwlotniczego.

4. BUDOWA TECHNOLOGICZNA

Budynek wykonano w technologii tradycyjną – ściany wymurowano z cegły, stropy są stalowo-ceramiczne na belkach stalowych, fundamenty żelbetowe. Dach czterospadowy z okryciem z papy termozgrzewalnej, ofasowania blacharskie wykonane z blachy stalowej ocynkowanej. Ściany piwnic wymurowano z cegły pełnej na zaprawie cementowo-wapiennej. Ściany nośne budynku również wymurowane z cegły pełnej na zaprawie cementowo-wapiennej.

Ściany zewnętrzne partii cokołowej i parteru pokryto lastriko z wypełniaczem drobnym w kolorze różowo – ugrowym oraz większą frakcją kamyczka „polnego” w kolorze naturalnym szarym, beżowym itp. Sama zaprawa mogła zostać minimalnie podbarwiona lub ciepły kolor może pochodzić od barwy cementu, ewentualnie dodatku miazgi ceglanej. W strukturze zaprawy widoczne są także ziarna miki. Partii cokołowej nadano fakturę groszkowania, a odcięcie groszkowania, powierzchnię gzymsu kordonowego oraz koronującego wykonano w gładkiej fakturze. Natomiast pasom boniowania na poziomie parteru oraz obramieniom wokół otworów okiennych i drzwiowych nadano fakturę „drapaną”. Żłobki boniowania opracowano na gładko.

Partie tynku pierwszego i drugiego piętra zacierane tynkiem wapienno-piaskowym (przypuszczalnie z dodatkiem białego cementu) oraz malowane.

Gzyms wieńczący w części wykonano z betonowych płyt prefabrykowanych, które następnie otynkowano i w technice ciągniętej wykonano profilowanie. Tynk opracowano na gładko.

Gzyms zamykający partie cokołową oraz drugi gzyms międzykondygnacyjny wykonane również z lastriko z gładką fakturą.

Pierwotna kolorystyka budynku była dwubarwna. Dolne partie lastriko w ciepłej beżowej szarości, natomiast górne tynki w ciepłych beżach. Jaśniejszym kolorem malowano powierzchnie gzymsu wieńczącego.

Murki tarasu od strony wschodniej pierwotnie prawdopodobnie wykonane z lastriko. Obecnie obłożone ciosami kremowo ugrowego piaskowca w charakter dzikiego kamienia. Nakrywy murków oraz schody wykonane z lastriko o drobnej frakcji białych kamyczków marmurowych. Na tarasie ułożone kwadratowe betonowe płyty chodnikowe, a na obrzeżach tarasu liniowe korytka odpływowe z kratką stalową. Balustrada i poręcze stalowe wykonane z płaskowników i prętów o profilu kwadratowym. Pomalowane na kolor ciemnozielony.

W budynku szkoły znajdują się współczesne białe plastikowe okna oraz także współczesne i bezstylowe, brązowe drzwi zewnętrzne. Podesty zewnętrzne (przed drzwiami na elewacji zachodniej) oraz dwustopniowe schody (przed drzwiami na elewacji południowej) wykonano z lastriko analogicznego jak schody tarasowe od strony wschodniej. Przed głównym wejściem do budynku podest z lastriko nie zachował się i został wykonany z kostki brukowej.

Szachty przy oknach piwnicznych wymurowane z cegły łączonej zaprawą wapienno piaskową i otynkowane.

Rynny oraz rury spustowe zostały wykonane z blachy ocynkowanej. Parapety w oknach współczesne wykonano z tworzywa sztucznego.

Kraty w oknach stalowe, niejednorodne: najstarsze wykonane z płaskowników i prętów o przekroju kwadratowym. Współczesne z cienkich prętów o przekroju okrągłym.

5. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Budynek Szkoły Podstawowej nr 37 im. Juliana Tuwima w Krakowie został zrealizowany zgodnie z pierwotnym projektem i jeśli chodzi o bryłę, do tej pory nie uległ większym zmianom. Niewielkie zmiany w odbiorze obiektu obejmowały m.in. pokrycie ryzalitu na elewacji frontowej kryjącą farbą w odcieniach różu, obłożenie murków tarasu kamieniem piaskowcowym, wykonanie podestu przed głównym wejściem z kostki brukowej, a także wykonanie współczesnych drzwi zewnętrznych. Wszystkie te zmiany były zapewne podyktowane znacznym uszkodzeniem tych elementów – budynku.

Nie można także wykluczyć, że na elewacji zachodniej i/lub wszystkich pozostałych, okna pięter posiadały płaskie, tynkowe opaski okienne. Na elewacji zachodniej można zauważyć zachowane charakterystyczne zacięcia tynku w ukośną kratkę – przygotowanie podłoża pod kolejną warstwę tynku. Zacięcia te widoczne są w wąskim pasie wokół okien. Fakt ten można będzie potwierdzić dopiero z poziomu rusztowań, natomiast patrząc na analogiczne budynki z tego okresu taki wystrój był bardzo często stosowany.

Zarówno przemalowania, jak i ciemna patyna, która pokrywa powierzchnie elewacji doprowadziły do utraty spójności kolorystycznej obiektu. Ryzalit wejściowy do budynku od zachodu pomalowano jasnoróżową farbą, która kontrastuje z pozostałymi częściami elewacji. Wspomniana ciemna patyna spowodowana osadzaniem się pyłów z zanieczyszczonego miejskiego powietrza sprzyja porowata faktura zarówno partii lastryko, jak i tynków.

W partiach gzymsu wieńczącego zauważalne są bardzo liczne ubytki zaprawy. Łuszczy się ona i odpada od ceglanego muru oraz konstrukcji z płyt betonowych. Spowodowane jest to nieszczelnościami w ofasowaniach blacharskich i działaniem zaciekającej wody opadowej. W obrębie elewacji można zauważyć głębokie pęknięcia spowodowane rozsadzaniem tynku, a nawet podłoża ceglanego przez korodujące uchwyty piorunochronu i innych stalowych elementów zakotwionych w licu muru. W narożach budynku oraz przy styku z nieszczelnymi ofasowaniami blacharskimi, mury posiadają widoczne zawilgocenia. Wymieniono starą, drewnianą stolarkę okienną na nową, białą, wykonaną z PCV (pozostało tylko kilka okien drewnianych) Wymieniono także drzwi wejściowe na nowe, plastikowe z dużymi przeszkleniami, bezstylowe w kolorze brązowym.

W partiach cokołowych murów widoczne są liczne spękania i znaczne ubytki lastryko, osłabienie strukturalne oraz ubytki cegieł. Powodem takiego stanu rzeczy jest zamakanie murów zarówno przez podciąganie wody gruntowej, jak i szkodliwe działanie wody opadowej. W

w niektórych miejscach rozmrażanie wody w strukturze muru doprowadziło do rozsypania się całych fragmentów. Partie te są silnie porażone mikrobiologicznie.

Szachty okien piwnicznych także znajdują się w złym stanie. Widoczne są znaczne spękania zaprawy, przez które wnika woda, prowadząc do kolejnych zniszczeń oraz przemieszczenia pękniętych elementów. Powierzchnie pod oknami piwnicznymi są mocno porażone mikrobiologicznie.

W dobrym stanie technicznym znajduje się posadzka tarasu (jest nowa i dodatkowo wykonano kanały odprowadzające wodę opadową). Schody lastrikowe prowadzące na taras jak również i lastrikowe podesty przed drzwiami zewnętrznymi posiadają podobny stan zachowania i zniszczeń. Są pokryte siatkę spękań oraz innych uszkodzeń mechanicznych. Jest to spowodowane szczególnym zamakaniem i oddziaływaniem czynników mrozowych.

Istniejące metalowe kraty i balustrady były wielokrotnie przemalowywane, zaś farba w niektórych miejscach łuszczyć się, odsłania ogniska korozji. Część krat jest wstawiona w późniejszych okresach i jest niespójna stylistycznie z elementami oryginalnymi.

6. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Budynek Szkoły Podstawowej nr 37 im. Juliana Tuwima w Krakowie jest typowym przykładem architektury lat 50-tych w Krakowie. Brak jest jednak typowej dla socrealizmu historyzującej ornamentyki, jak choćby płycin pod oknami, attyki itp. Budynek należy do pierwotnego układu zespołu budynków osiedla A-11, zwanego również Stalowym. W związku z planowanym remontem elewacji postuluje się przywrócenie pierwotnego wyglądu budynku, przy zachowaniu oryginalnych partii lastryko oraz tynków wapienno-piaskowych wraz z ich charakterystyczną fakturą w obrębie wszystkich kondygnacji. Należy zachować wszystkie detale architektoniczne takie jak opaski okienne, gzymsy, elementy metalowe. W związku z ich stale pogarszającym się stanem technicznym, należy niezwłocznie poddać je pracom konserwatorskim. Priorytetem prac powinno się stać, oprócz przywrócenia dobrego stanu technicznego, przywrócenie pierwotnej, jasnej kolorystyki budynku.

Postuluje się przywrócenie pierwotnej kolorystyki utrzymanej w odcieniach ciepłej szarości w partiach lastriko, jak i w ciepłych kremowych i beżowych kolorach tynków pierwszego i drugiego pietra.

Przed przystąpieniem do prac należy z powierzchni elewacji zdemontować wszystkie zbędne przewody instalacyjne.

W pierwszej kolejności z powierzchni elewacji należy usunąć wieloletnie zabrudzenia. Kondygnację parteru i cokół, wykonane z lastrika, proponuje się oczyścić metodą ablacji laserowej. Jest to obecnie zabieg często stosowany, zwłaszcza przy smolistych zabrudzeniach daje dobre efekty. Zaletą tej metody jest także brak odpadów po zabiegu, cicha praca urządzenia, usuwanie zanieczyszczeń bez naruszenia pierwotnej powierzchni zapraw. Przed przystąpieniem do oczyszczania należy wykonać próbę na skuteczność metody. Alternatywnie można zastosować termoparę z dodatkiem preparatów chemicznych – pasty z zawartością kwaśnego fluorku amonu.

W obrębie pięter proponuje się użycie gorącej pary wodnej pod ciśnieniem, wraz z użyciem metody chemicznej, ale ostateczny dobór metody możliwy będzie po wykonaniu odpowiednich prób czyszczenia.

Po zabiegu czyszczenia partie osłabionych zapraw należy wzmocnić poprzez zabieg impregnacji preparatem krzemianowym. Odsłonięte partie ceglane oraz betonowe mogą również wymagać wzmocnienia strukturalnego.

Po zabiegu wzmocnienia struktury tynków należy usunąć wszystkie wadliwe uzupełnienia, a także partie zniszczone, nie nadające się do naprawy. Zaleca się ręczne wykucie zniszczonych partii tynków.

W kolejnym etapie należy uzupełnić pęknięcia oraz ubytki zaprawy. Zaprawę lastrikową należy uzupełnić zaprawą na białych cemencie z dodatkiem drobnego żwirku marmurowego i dolomitowego o frakcji 0,5 do 3 mm, ewentualnie innego wypełniacza o odpowiedniej barwie, podbarwioną w masie do koloru zaprawy pierwotnej. Należy przywrócić pierwotną fakturę w miejscach uzupełnianych ubytków. Powierzchnie wykonane z zaprawy lastrikowej należy w końcowej fazie zahydrofobizować. Uszkodzone partie lastriko schodów i podestów należy uzupełnić przygotowując kity z dodatkiem żywicy syntetycznych (partie te są szczególnie narażone na niekorzystne czynniki pogodowe).

W przypadku odspojen tynku od podłoża należy te fragmenty podkleić przy zastosowaniu zaprawy z grupy ledanów oraz roztworu wodnego emulsji akrylowych (przy drobnych pęknięciach).

Najwięcej pracy będzie wymagał dużych rozmiarów gzyms koronujący. Posiada on liczne ubytki. Widoczna korozja zbrojenia spowodowała odpadanie fragmentów zaprawy. W przypadku bardzo złego stanu zachowania należy się liczyć z koniecznością wymiany poszczególnych fragmentów gzymsu. Wymieniane elementy należy zastąpić gotowymi prefabrykatami. W przypadku widocznej i zaawansowanej korozji należy dany element wymienić, ponieważ regeneracja skorodowanej stali w masie betonu jest praktycznie niemożliwa. Mniejsze ubytki w obrębie

elementów betonowych należy uzupełnić przy zastosowaniu specjalistycznych zapraw do naprawy betonu.

Po uzupełnieniu ubytków i wyrównaniu powierzchni tynków należy wykonać scalającą powłokę malarską o odpowiednio dobranym kolorze, zgodnie z historyczną kolorystyką – ciepłych odcieni jasnego beżu.

Bezwzględnie należy wymienić ofasowania blacharskie z przywróceniem kapinosów okapu, gzymsów. Nowe parapety, rynny i rury spustowe zaleca się wykonać z patynowanej blachy tytanowo - cynkowej. Plastikowe czyszczaki i fragmenty rur spustowych należy usunąć i wymienić w nawiązaniu do zachowanych.

Szachty okien piwnicznych wymagają bezwzględnej wymiany. Z uwagi na wzmożone przemakanie i narażenie na czynniki mrozowe należy wykonać je ze zbrojonego betonu.

Ciosy z jasnego piaskowca na ścianach tarasu będą wymagały dezynfekcji, oczyszczeniu powierzchni i miejscowych uzupełnień. Dodatkowo należy wykonać nowe spoinowanie w jaśniejszym kolorze w nawiązaniu do estetyki słupków ogrodzenia przed elewacją zachodnią.

Kraty w oknach parteru z uwagi na ich niejednorodność i niekompletność (3 rodzaje krat) należy uzupełnić i ujednolicić. Najstarsze kraty to kraty na oknach na elewacji zachodniej po północnej stronie wejścia głównego. Proponuje się wykonanie krat w charakterze nawiązującym do tych wyżej wspomnianych. Należy wykonać przegląd krat i niepotrzebne zdemonstrować.

Zaleca się wymienić istniejące oświetlenie na pasujące stylistycznie do elewacji.

Całość prac należy wykonać pod nadzorem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki.

7. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

Po ustawieniu rusztowań należy przeprowadzić dokładne oględziny stanu zachowania wszystkich elementów elewacji. W tym czasie należy wykonać dokładną dokumentację fotograficzną. Przed rozpoczęciem prac konserwatorskich należy zabezpieczyć wszystkie otwory okienne i drzwiowe oraz zdemontować instalacje poprowadzone po tynku.

PARTIE ELEWACJI WYKONANE Z LASTRIKO

1. Skucie cementowych i wadliwych uzupełnień z całej powierzchni wykonanej z lastriko.
2. Oczyszczenie powierzchni lastrikowych techniką laserową lub parą wodną pod ciśnieniem z dodatkiem pasty z zawartością kwaśnego fluorku amonu.
3. Impregnacja strukturalna osłabionych partii przy zastosowaniu preparatu krzemianowego metodą nasączania pędzlem oraz natryskiwania. Zaleca się zastosowanie preparatu czysto krzemianowego bez dodatków żywic sztucznych.
4. Wykonanie uzupełnień pierwotnej zaprawy zaprawą na białym i szarym cemencie z dodatkiem żwirku marmurowego, dolomitowego oraz innych wypełniaczy mineralnych, w tym miki, o frakcji od 0,5 do 3 mm. Zaprawę należy podbarwić do koloru pierwotnego poprzez dodatek pigmentów mineralnych.
5. W partiach szczególnie narażonych na zamakanie, czyli stopnie schodów i podesty, kity należy zmodyfikować dodatkiem żywic syntetycznych. W obrębie lastrika szlifowanego powierzchnie należy poddać obróbce poprzez szlifowanie.
6. Scalenie kolorystyczne rażących przebarwień przy zastosowaniu farb krzemianowych laserunkowych i kryjących. Zabieg należy wykonać w najmniejszym możliwym zakresie.
7. Zabezpieczenie powierzchni przed wnikaniem wody kroplistej poprzez zabieg hydrofobizacji preparatem z zawartością specjalnych silikonów. Ze względów użytkowych zaleca się zastosowanie preparatu wodorozcieńczalnego. Preparat nakładać metodą natryskiwania i/lub nasączania pędzlem.

PARTIE TYNKÓW

1. Skucie partii zniszczonych i odspojonych tynków. Zabieg należy przeprowadzić groszkownikiem oraz narzędziami ręcznymi ze szczególną ostrożnością, aby nie uszkodzić pierwotnego tynku wapienno-cementowego.
2. Skucie zupełnie zdegradowanych elementów w obrębie gzymsu koronującego – zarówno tynku, jak i betonowych elementów prefabrykowanych.
3. Oczyszczenie powierzchni pierwotnego tynku przy pomocy termopary. Zaleca się wykorzystanie agregatu – urządzenia generującego parę wodną o temperaturze do 140°C. W razie potrzeby należy zastosować detergenty lub inne środki chemiczne. Alternatywnie można zastosować metodą strumieniowo – ścierną z użyciem drobnego piasku kwarcowego lub elektrokorundu lub metodę laserową. Wcześniej należy wykonać próby na skuteczność danej metody.
4. Wykonanie wzmocnienia strukturalnego odsłoniętych partii tynkowanych. Zaleca się wykorzystanie preparatu krzemianowego, wodorozcieńczalnego. W takim przypadku zastosować preparat rozcieńczony z wodą w proporcji 2 części preparatu do 1 części wody. Nanieść preparat na powierzchnie tynkowane metodą powlekania pędzlem. Dla uzyskania głębszej penetracji preparatu, zabieg można także wykonać dwukrotnie, stosując za pierwszym razem rozcieńczenie w stosunku 1:1.
5. Wykonanie opasek brzegowych w miejscach odspojień i odłamanych krawędzi tynku przy zastosowaniu tradycyjnej zaprawy wapienno piaskowej z niewielkim dodatkiem białego cementu.
6. Uzupełnienie głębszych ubytków odsłoniętego tynku tradycyjną zaprawą mineralną wapienno – piaskową z dodatkiem białego cementu.
7. Wykonanie rekonstrukcji elementów podkładowych w partii gzymsu koronującego przy zastosowaniu zaprawy cementowej, zbrojenia z drutu niekorodującego, zapraw naprawczych do betonu.
8. Wykonanie robót ciągnionych w obrębie gzymsu koronującego przy zastosowaniu zaprawy mineralnej do elementów sztukatorskich.
9. Rekonstrukcja opasek okiennych wokół okien I i II pietra przy zastosowaniu tradycyjnej zaprawy cementowo – wapiennej.

10. Wykonanie na całej powierzchni tynków wapiennej zacierki cienkowarstwowej z dodatkiem mikrowłókien. Po lekkim związaniu zaprawę zatrzeć pacą filcową na gładko.
11. Po całkowitym związaniu i wysezonowaniu zacierki na elewacjach należy wykonać próby kolorystyczne według przeprowadzonych badań odkrywkowych. Decyzja co do zastosowania konkretnego koloru zostanie podjęta na komisji konserwatorskiej.
12. Wykonanie powłoki barwnej na powierzchni elewacji. Zaleca się wykorzystanie hydrofobowej, odpornej na zabrudzenia i porażenia mikrobiologiczne farby silikonowej lub krzemianowej, zgodnie z kolorystyką historyczną.

SZACHTY OKIEN PIWNICZNYCH

1. Usunięcie zniszczonych szachtów poprzez wykucie istniejących ścianek i elementów nad poziomem terenu.
2. Wykonanie nowych szachtów betonowych zgodnie z projektem budowlanym.

MURKI Z OKŁADZINĄ PIASKOWCOWĄ WRAZ Z NAKRYWAMI Z LASTRIKO

1. Oczyszczenie powierzchni muru parą wodną pod ciśnieniem.
2. Miejsca porażone mikrobiologiczne nasączyć preparatem biobójczym, w razie potrzeby kilkakrotnie.
3. Uzupełnienie drobnych ubytków zaprawy w spoinach zaprawą z dodatkiem białego cementu i trassu.
4. Wykonanie korekty kolorystycznej istniejących spoin przy zastosowaniu farby krzemianowej. Zaleca się zastosowanie koloru spoiny jak na odnowionym słupku ogrodzenia od strony elewacji frontowej.
5. Wykonać zabieg hydrofobizacji muru preparatem silikonowym wodorozcieńczalnym. Zabieg hydrofobizacji wykonać metodą powlekania pędzlem.

BALUSTRADY METALOWE

1. Przeprowadzić przegląd elementów metalowych i ich stanu zachowania.
2. Balustrady odczyścić chemicznie i mechanicznie z warstw farb i korozji. Zaleca się użycie środka chemicznego do usuwania powłok olejnych. Pozostałości farb oraz luźne produkty korozji usunąć przy użyciu szczotek stalowych. Przed przystąpieniem do pracy, należy dokładnie zabezpieczyć wszystkie miejsca styku balustrad z murem, lastrikowymi nakrywami.
3. Wykonać powłokę zabezpieczającą metal przed korozją, stosując preparat służący do odrdzewiania i zabezpieczenia przed korozją powierzchni stalowych przed ich malowaniem.
4. Powierzchnie metalowych elementów pomalować preparatem dedykowanym do metalu, w kolorystyce ustalonej na komisji konserwatorskiej.

KRATY METALOWE W OKNACH

1. Usuniecie krat z późniejszych okresów.
2. Przeprowadzić przegląd elementów metalowych i ich stanu zachowania w kratkach, które pozostają w otworach okiennych.
3. Kratki odczyścić chemicznie i mechanicznie z warstw farb i korozji. Zaleca się użycie środka chemicznego do usuwania powłok olejnych. Pozostałości farb oraz luźne produkty korozji usunąć przy użyciu szczotek stalowych. Przed przystąpieniem do pracy, należy dokładnie zabezpieczyć wszystkie miejsca styku krat z murem.
4. Wykonać powłokę zabezpieczającą metal przed korozją, stosując preparat służący do odrdzewiania i zabezpieczenia przed korozją powierzchni stalowych przed ich malowaniem.
5. Powierzchnie metalowych elementów pomalować preparatem dedykowanym do metalu, w kolorystyce ustalonej na komisji konserwatorskiej.

6. W oknach, w których brakuje krat, a są one niezbędne, należy je zrekonstruować nawiązując do oryginalnych. Powłoki malarskie odtworzyć analogiczne jak w historycznych kratkach.

OFASOWANIA BLACHARSKIE

1. Zdemontować istniejące obróbki blacharskie gzymsów i parapety.
2. Zamontować nowe elementy wykonane z blachy tytanowo-cynkowej gołowalcowanej z wykończeniem na tzw. wurst.

STOLARKA OKIENNA

1. Demontaż starych drewnianych okien, których stan nie nadaje się do konserwacji.
2. Zamontowanie nowych okien nawiązujących w wyglądzie i charakterze do pozostałych.

Podczas prac należy stosować się do zaleceń technicznych producentów zawartych w kartach technicznych poszczególnych materiałów. Prace wykonywać przy temperaturze minimalnej +5°C.

8. UPRAWNIENIA ZAWODOWE

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
IM. JANA MATEJKI W KRAKOWIE
Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
nazwa jednostki organizacyjnej uczelni

DYPLOM

Pan(i) Katarzyna Sułkowska
imię i nazwisko
urodzony(a) dnia 29 stycznia 1971 r.
w Krakowie
odbył(a) studia wyższe 1991 - 1997
na kierunku Konserwacja i Restauracja
Dzieł Sztuki
w zakresie konserwacji rzeźby
z wynikiem celującym
i uzyskał(a) w dniu 1 lipca 1998 r.
tytuł magistra sztuki w zakresie konserwacji
i restauracji rzeźby
(-) Płuska Rodziński
m. p.
Dziekan Rektor
Kraków dnia 24.09.1998 r.

Katarzyna Sułkowska
(podpis posiadacza dyplomu)

Nr 5068
(numer dyplomu)

MEN - I - 3a SW
ZG Pol. Śl. z. 171/97

Zgodność niniejszego odpisu z oryginałem stwierdzam

 Kierownik Sekretariatu Uczelni
z up. J. m.
Kraków dnia 24.09.1998 r.
(nazwa miejscowości)

**DYPLOM
UKOŃCZENIA STUDIÓW**
(ODPIS)

9. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. nr 1 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok elewacji wschodniej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 2 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok elewacji frontowej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 3 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok elewacji bocznej północnej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 4 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok elewacji bocznej południowej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 5 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok fragmentu elewacji wschodniej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

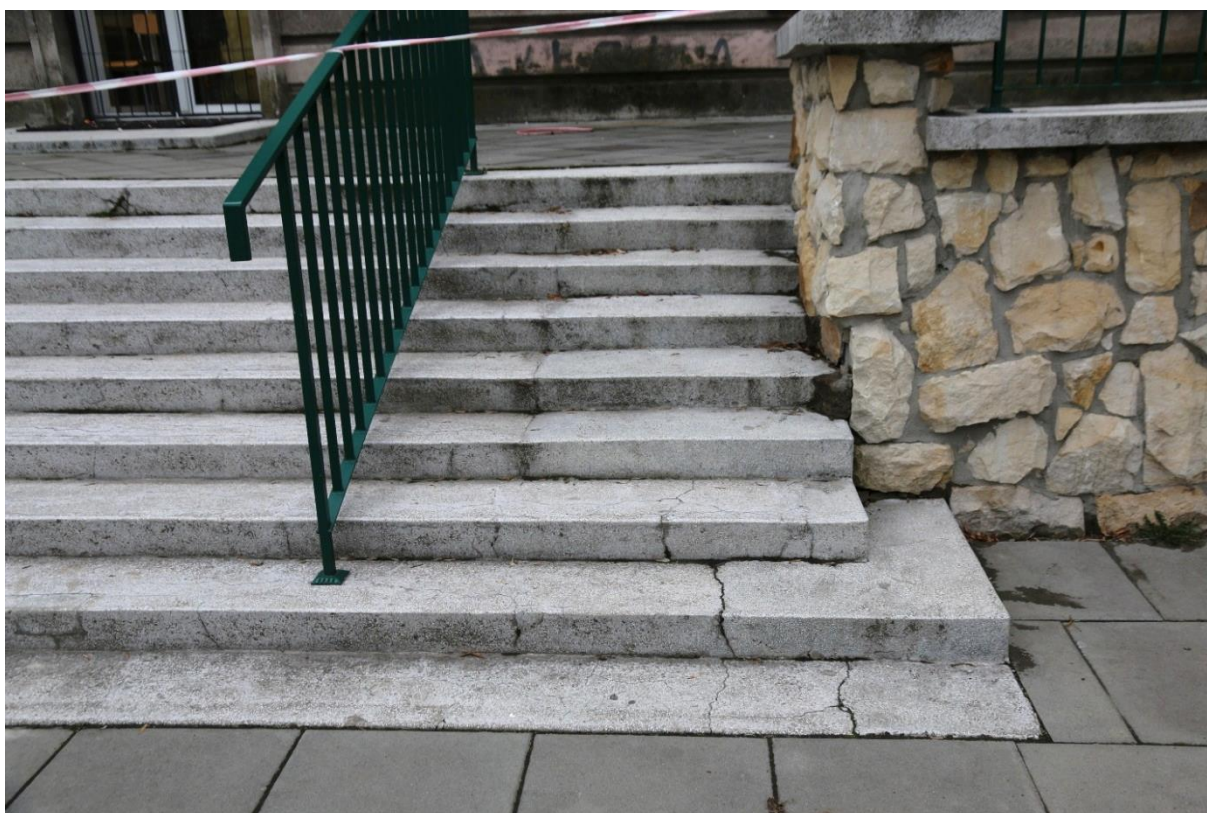
Fot. nr 6 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok gzymsu koronującego na elewacji wschodniej. Widoczne ubytki tynku, korozja zbrojenia. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 7 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok muru tarasowego od strony zachodniej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 8 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok schodów prowadzących na taras od strony zachodniej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 9 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok ryzalitu od strony frontowej budynku. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 10 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok wejścia bocznego na elewacji frontowej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 11 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok wejścia bocznego na elewacji północnej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 12 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok szachtów okien piwnicznych na elewacji frontowej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 13 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok ubytku w obrębie cokołu na elewacji południowej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 14 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok cokołu na elewacji wschodniej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 15 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok fragmentu pasu boniowania na elewacji północnej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fol. K. Sułkowska

Fot. nr 16 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok fragmentu elewacji wschodniej wraz z kratami w części parterowej.
Kraków, marzec 2025 r.

fol. K. Sułkowska

Fot. nr 17 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok podestu z lastriko przed drzwiami zewnętrznymi elewacji frontowej.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

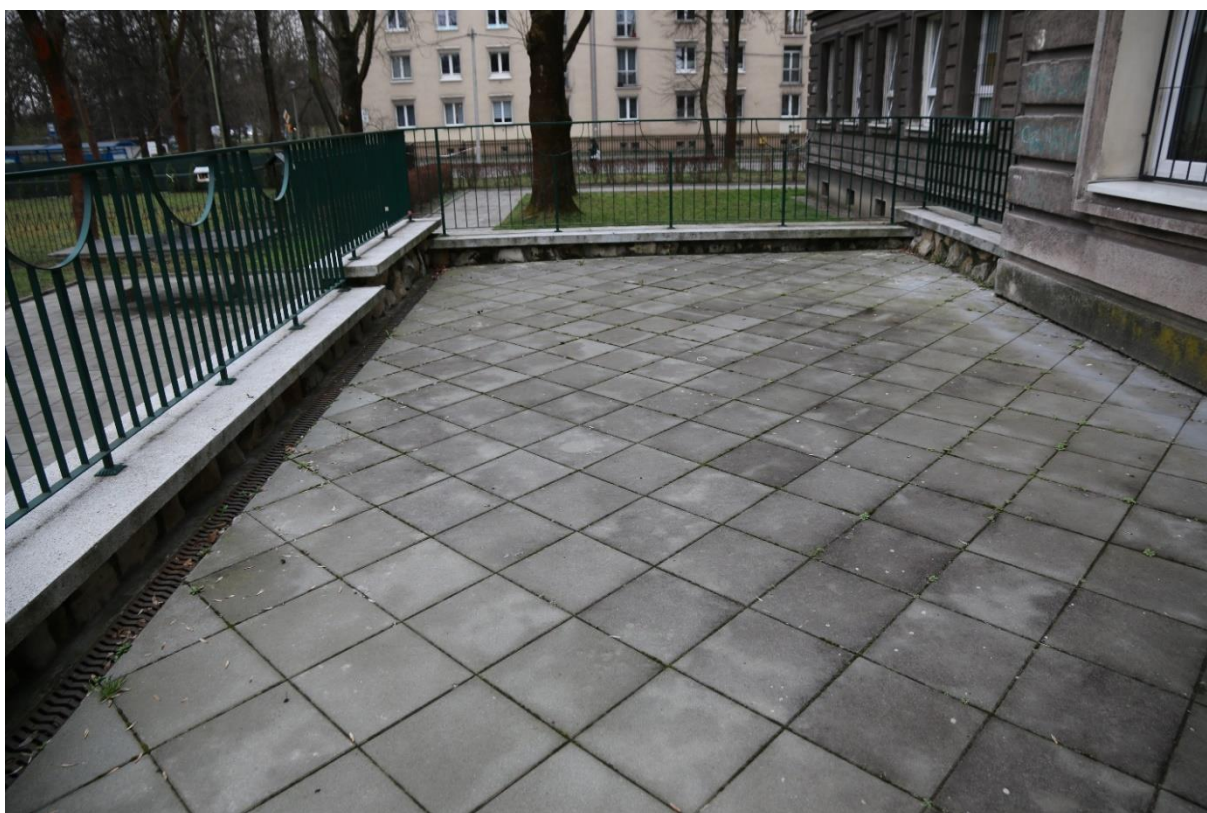
Fot. nr 18 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok pierwszego i drugiego piętra elewacji zachodniej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 19 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok fragmentu elewacji od strony wschodniej. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska

Fot. nr 20 Szkoła Podstawowa nr 37 im. Juliana Tuwima na os. Stalowym 18 w Krakowie.
Widok posadzki tarasowej od strony wschodniej budynku. Stan przed konserwacją.
Kraków, marzec 2025 r.

fot. K. Sułkowska